

Og-anad Ki to mgo Inikagihan

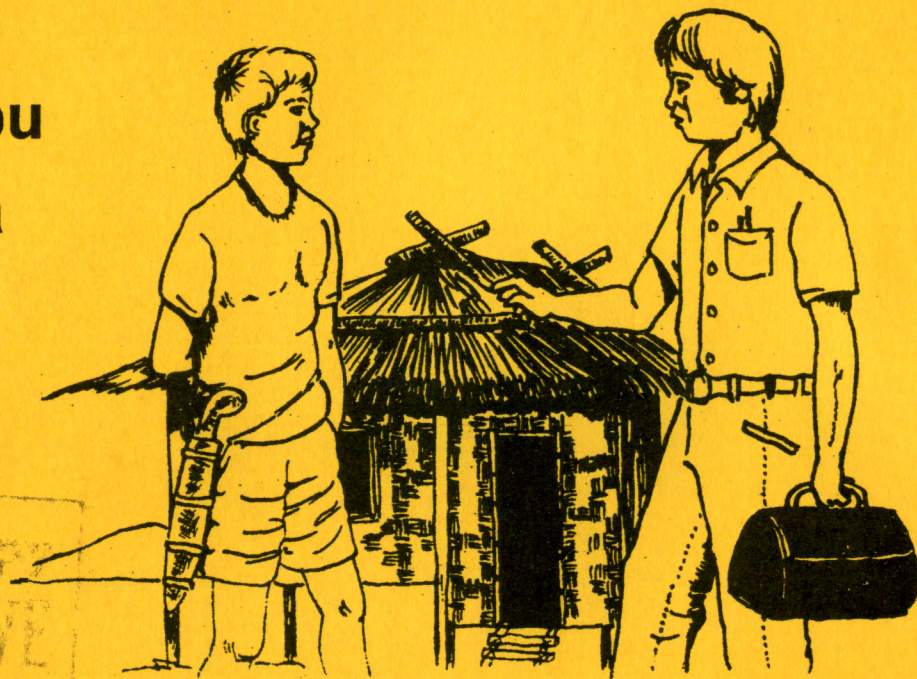
Four-Language Phrase Book

Minanubu

Binisaya

Filipino

English

Publications Copy
DO NOT REMOVE

Og-anad Ki to mgo Inikagihan

Minanubu

Binisaya

Filipino

English

Four-Language Phrase Book

Art Work by:

Mitchell Bayo and Melchor Baligwat

SUMMER INSTITUTE OF LINGUISTICS
Translators

Philippines, Incorporated
Publishers

1999

**Published
in cooperation with the
Commission on Philippine Languages
and the
Department of Education, Culture and Sports
Manila, Philippines**

**Additional copies of this publication may be obtained from:
Book Depository
P.O. Box 2270 CPO
1099 Manila, Philippines**

This book or any part thereof may be copied or adapted and reproduced for use by any entity of the Department of Education, Culture and Sports without permission from the Summer Institute of Linguistics. If there are other organizations or agencies who would like to copy or adapt this book we request that permission first be obtained by writing to:

**Summer Institute of Linguistics
P.O. Box 2270 CPO
1099 Manila**

**Agusan Manobo
Phrase Book
40.33-299-4C 57.150PQ-994002N
ISBN 971-18-0236-8
Printed in the Philippines
SIL Press**

REPUBLIC OF THE PHILIPPINES
DEPARTMENT OF EDUCATION, CULTURE AND SPORTS
Meralco Avenue, Pasig, Metro Manila

OFFICE OF THE SECRETARY

PAUNANG SALITA

Ang mga isla, kagubatan at mga kabundukan ng ating bansa ay tahanan ng iba't-ibang pamayanang kultural na ang bawat isa ay may sariling wika at kaugalian. Ang ating kultura ay mahalagang piraso ng magandang mosaik at iyan ang bansang Pilipinas.

Ang ating bansa ay mayroong utang na loob sa pamayanang kultural. Maraming panahon na ang nagdaan na ang kaugalian, wika at magandang layunin ay nakatulong sa ikauunlad ng ating makabansang pagkamamamayan. Maipagmamalaki natin ang ating pamanang Filipino habang nagkakaroon tayo ng malawak na pang-unawa sa mga kulturang ito.

Sa mga kadahilanang ito, kinakailangang mapangalagaan ang mga wika at kinaugaliang pamayanang kultural ng Pilipino. Ang aklat na ito, na nasa wika ng pamayanang kultural ay may layuning tumulong sa pangangalaga nito. Ito ay ginawa para mapaghusay ang kakayahan sa pagbasa at pag-unawa, at para palawakin pa ang kaalaman sa pamamagitan ng pagbasa sa sariling wika. Ang paraang ito ng pag-aaral sa pamamagitan ng paggamit ng unang wika ay makapagpapaangat sa sariling wika at ang pagbabasa nito ay isang kapaki-pakinabang na karanasan.

Dahil dito, labis ang pasasalamat ng sambayanang Pilipino sa Summer Institute of Linguistics (SIL) dahil sa kanilang pagsusumigasig na mapanatili at mapalaganap ang kulturang Pilipino sa pamamagitan ng babasahing ito.

Ikinararangal, kung gayon, ng Kagawaran ng Edukasyon, Kultura at Sports na ipakilala ang aklat na ito, ang pinakabagong edisyon, para mapaunlad ang karunungan bumasa't sumulat sa pamayanang kultural. Sa pagtulong sa mga komunidad na ito, ang kabutihan ng buong bansa ay natutulungan.

Andrew Gonzalez
ANDREW GONZALEZ, FSC
Secretary

REPUBLIC OF THE PHILIPPINES
DEPARTMENT OF EDUCATION, CULTURE AND SPORTS
Meralco Avenue, Pasig, Metro Manila

OFFICE OF THE SECRETARY

PAUNANG SALITA

Ang mga isla, kagubatan at mga kabundukan ng ating bansa ay tahanan ng iba't-ibang pamayanang kultural na ang bawat isa ay may sariling wika at kaugalian. Ang ating kultura ay mahalagang piraso ng magandang mosaik at iyan ang bansang Pilipinas.

Ang ating bansa ay mayroong utang na loob sa pamayanang kultural. Maraming panahon na ang nagdaan na ang kaugalian, wika at magandang layunin ay nakatulong sa ikauunlad ng ating makabansang pagkamamamayan. Maipagmamalaki natin ang ating pamanang Filipino habang nagkakaroon tayo ng malawak na pang-unawa sa mga kulturang ito.

Sa mga kadahilanang ito, kinakailangang mapangalagaan ang mga wika at kinaugaliang pamayanang kultural ng Pilipino. Ang aklat na ito, na nasa wika ng pamayanang kultural ay may layuning tumulong sa pangangalaga nito. Ito ay ginawa para mapaghusay ang kakayahan sa pagbasa at pag-unawa, at para palawakin pa ang kaalaman sa pamamagitan ng pagbasa sa sariling wika. Ang paraang ito ng pag-aaral sa pamamagitan ng paggamit ng unang wika ay makapagpapaangat sa sariling wika at ang pagbabasa nito ay isang kapaki-pakinabang na karanasan.

Dahil dito, labis ang pasasalamat ng sambayanang Pilipino sa Summer Institute of Linguistics (SIL) dahil sa kanilang pagsusumigasis na mapanatili at mapalaganap ang kulturang Pilipino sa pamamagitan ng babasahing ito.

Ikinararangal, kung gayon, ng Kagawaran ng Edukasyon, Kultura at Sports na ipakilala ang aklat na ito, ang pinakabagong edisyon, para mapaunlad ang karunungan bumasa't sumulat sa pamayanang kultural. Sa pagtulong sa mga kumunidad na ito, ang kabutihan ng buong bansa ay natutulongan.

Andrew Gonzalez
ANDREW GONZALEZ, FSC
Secretary

PREFACE

The purpose of this book is to help speakers of Agusan Manobo communicate with the speakers of Visayan, Filipino and English. Useful phrases are given in four languages. They are grouped by topics but are not dialogues. Translations are not literal.

This book has been adapted from the Blaan phrase book. Special thanks to Teofila Bada and Florencia Havana who did the Manobo portion, and Neri Zamora who did the Filipino for the section on farming.

Table of Contents (Minanubu)

Duon to Dayan	2
Duon to Bayoy	2
Mgo Ikagihonon to Pagtahud	4
Usip, Tabak dow Hangyu	6
Ko Bag-u Og-abut to Otow	12
To Pamilya	14
Ko Meyduon Ogasakit	20
Ko Og-anad to Duma no Inikagihan	. 26
Ko Ogpasuyat Diya to Yain no Banwa	28
Ko Ogkoon Ki	. 32
Ko Ogboli Ki	. 36
Ko Ogpanow Ki	. 40
Ko Meyduon Otow no Wada Kataga to Ogbajaan	44
To Timpu	46
Ko Meyduon Ig-usip Ta	50
Ko Meyduon Ogpang-anad	54
Mgo Mananap dow Kamamang-mamangan	56
Ko Ogpanguma Ki	58
To Uras dow Aedow	62
Og-ihap Ki	68
Saepi	70

Table of Contents (Binisaya)

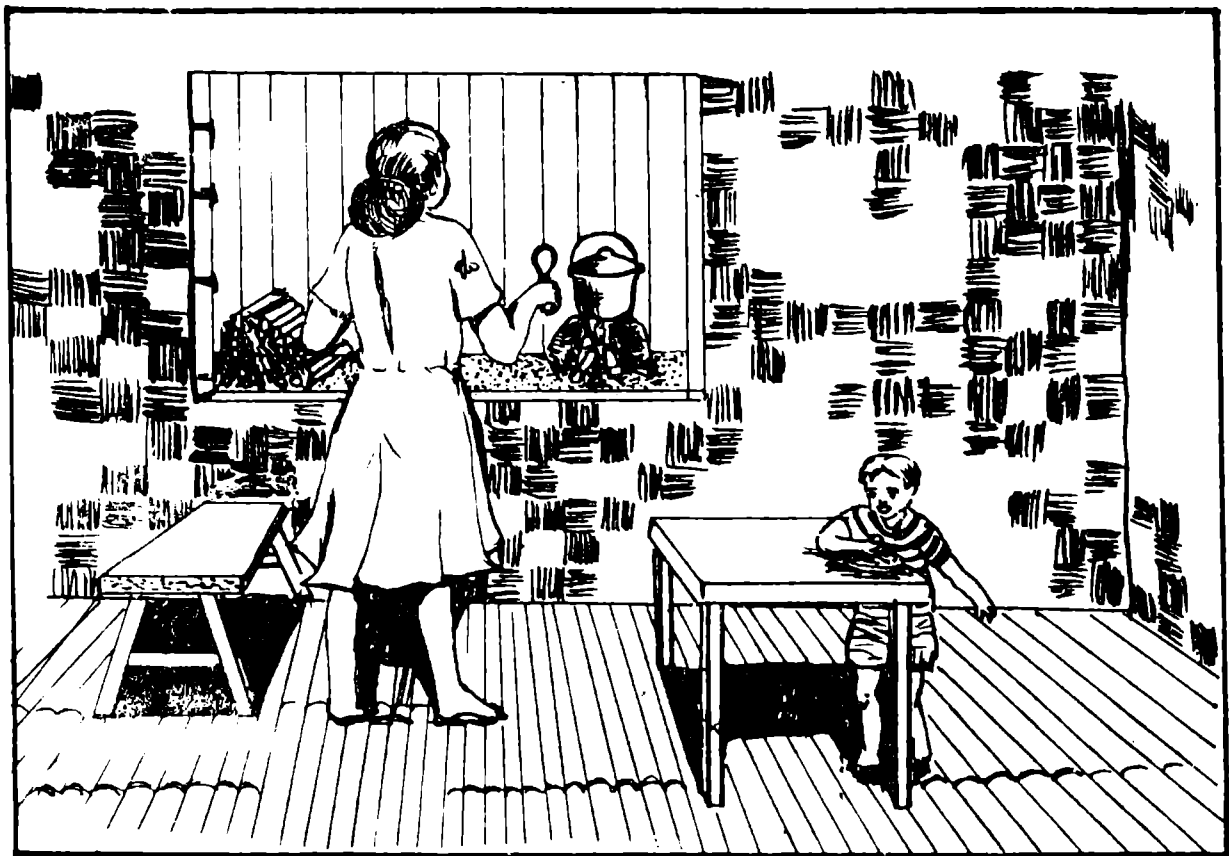
Diha sa Dalan	2
Diha sa Balay	2
Mga Sultihonon sa Pagtahud	4
Pangutana, Tubag ug Hangyo	6
Kon Bag-u Moabot ang Tawo	12
Ang Pamilya	.14
Kon Dunay Magbalatian	.20
Kon Magtuon sa Uban nga mga Sinultihan	.26
Kon Magpasulat Didto sa Lain nga Lugar	.28
Kon Magkaon Kita	.32
Kon Magpalit Kita	.36
Kon Maglakaw Kita	.40
Kon Dunay Tawo nga Wala Mahibalo sa Agian	.44
Ang Panahon	.46
Kon Dunay Atong Pangutana	.50
Kon Dunay Magpanudlo	.54
Mga Dagku ug Gagmayng Mananap	.56
Kon Manguma Kita	.58
Ang Oras ug Adlaw	.62
Mag-ihap Kita	.68
Salapi	.70

Table of Contents (Filipino)

Sa Daan	2
Sa Bahay	2
Mga Paggalang	4
Mga Tanong, Sagot at Utos	6
Kung May Bagong Dating	12
Ang Pamilya	14
Kapag Mayroong May Sakit	. 20
Kung Mag-aaral ng Ibang Wika	. 26
Pagsusulat sa Ibang Lugar	28
Kung Kumakain	. 32
Sa Pamilihan	36
Kung Nagbibiyahe	. 40
Kung Mayroong Tao Hindi Alam ang Daanan	. 44
Ang Panahon	. 46
Kapag Magtatanong	50
Kapag May Nagtuturo	. 54
Mga Hayop	. 56
Kapag Tayo'y Magsaka	58
Oras at Araw	62
Magbilang Tayo	68
Pera	70

Table of Contents (English)

On the Road	2
In the House	2
Polite Sayings	4
Questions, Answers and Requests	6
When Someone Has Just Arrived	12
The Family	14
When Someone is Sick	.20
When Learning Another Language	.26
When Writing to a Different Place	.28
When We Eat	.32
When We Go Shopping	.36
When We Travel	.40
When Someone Doesn't Know the Way	.44
The Weather	.46
When We Ask a Question	.50
When Someone is Teaching	.54
Animals	.56
When We Farm	.58
Time and Days	.62
Let's Count	.68
Money	.70

Duon to Dayan
Duon to Bayoy
Mgo Ikagihonon to Pagtahud
Usip, Tabak dow Hangyu

MINANUBU**Duon to Dayan**

1. Honda, andei ka man kapuun?
 2. Andei ka man?
Andei ka ogdeg?
 3. Duon da.
 4. Og-andiya a iyu.
-

Duon to Bayoy

1. Mayo/Ayo.
2. Iyu naan!
3. Pohnik kow. Padajun kow.
4. Og-unahan kow.
5. Og-uli ad.
6. Ogpanow kid./Kuwa kid.

BINISAYA**Diha sa Dalan**

1. Asa ka gikan?
 2. Asa ka paingon?
Asa ka moadto?
 3. Diha lang.
 4. Moadto ako sa inyo.
-

Diha sa Balay

1. Maayo.
2. Kamo diay!
3. Saka kamo. Dayon kamo.
4. Mouna ako sa inyo.
5. Mopauli na ako.
6. Adto na kita.

FILIPINO

Sa Daan

1. Saan ka nanggaling?
 2. Saan ka pupunta?

 3. Diyan lang.
 4. Pupunta ako sa inyo.
-

Sa Bahay

1. Tao po.

2. Kayo pala!
3. Umakyat kayo. Tuloy po kayo.
4. Mauuna na ako sa inyo.

5. Uuwi na ako.
6. Tayo na.

ENGLISH

On the Road

1. Hi! Where have you come from?
 2. Where are you going?

 3. Just there.
 4. I am going to your house.
-

In the House

1. Hello! (call when approaching a house)
2. Oh, it's you!
3. Come on up. Come in.
4. I'll go ahead of you. (said when leaving)
5. I'm going home now.
6. Let's go now.

MINANUBU

Mgo Ikagihonon to Pagtahud

1. Marojow seini banwa now.
2. Ogcaliyag a dini.
3. Mahanong seini banwa now.
4. Marojow ka no ogson-ad.
5. Malami hilabi to pagkoon.
6. Marojow ka no og-ininglis.
7. Ogcakimu ko ogkudakan ku ikow?
8. Youy kow da kanami.
9. Salamat.

BINISAYA

Mga Sultihonon sa Pagtahud

1. Maayo ang inyong lugar.
2. Gusto nako dinhi.
3. Malinaw ang inyong lugar.
4. Maayo kang magluto.
5. Lami kaayo ang pagkaon.
6. Maayo kang mosulti ug Inglis.
7. Mahimo ka ba kodakan?
8. Adtu kamo sa amo.
9. Salamat.

FILIPINO**Mga Paggalang**

1. Maganda ang inyong lugar.
2. Gusto ko rito.
3. Tahimik na lugar.
4. Mahusay kang magluto.
5. Napakasarap ang pagkain.
6. Mahusay kang magsalita ng Ingles.
7. Maaari ba kitang kunan ng larawan?
8. Magpunta kayo sa amin.
9. Salamat po.

ENGLISH**Polite Sayings**

1. Your place is nice.
2. I like it here.
3. Your place is peaceful.
4. You are a good cook.
5. The meal was delicious.
6. You speak English very well.
7. May I take your picture?
8. Come to visit us.
9. Thank you.

MINANUBU

Usip, Tabak dow Hangyu

1. Indoy. Wada a kamaan.
2. Baeka on.
3. Indoy iyu./lyu on to ogboboot.
4. Kanay on./Siak on.
5. Andini ka.
6. Daehi a ubag to Pepsi.
7. Abrihi kan pertahan.
8. Sirahi kan bintana.
9. Tagad-tagad ka naa.
10. Ogkahimu ko muduma ka kanay?
11. Hintawa man to duma nu?
12. Migkiyaya ka to mayor duon to sikan no banwa?
13. Nakiyayahan ku to bayhu.
14. Hintawa to ngadan din?
15. Maamonu man to lami to sikan?

BINISAYA

Pangutana, Tubag ug Hangyo

1. Ambot lang. Wala ako mahibalo.
2. Sagdi na lang.
3. Kamo ang mag-igo.
4. Ako na lang.
5. Lakaw diri./Anhi diri.
6. Palihug, dalhi ako ug Pepsi.
7. Abrihi ang pultahan.
8. Sirhi ang bintana.
9. Hulat-hulat usa.
10. Mahimo bang mouban ka sa ako?
11. Kinsa ang imong kauban?
12. Nakaila ka ba sa mayor nianang lugara?
13. Naila nako sa nawong.
14. Kinsa ang iyang ngalan?
15. Unsa may lami ana?

FILIPINO

Mga Tanong, Sagot at Utos

1. Ewan ko. Hindi ko alam.
2. Bayaan mo na.
3. Bahala kayo.
4. Ako na.
5. Halika rito.
6. Pakidalhan mo ako ng Pepsi.
7. Buksan mo ang pinto.
8. Isara mo ang bintana.
9. Sandali lang.
10. Maari bang sumama ka sa akin?
11. Sino ang kasama mo?
12. Kilala mo ba ang alkalde sa lugar na iyan?
13. Kilala ko siya sa mukha.
14. Ano ang pangalan niya?
15. Ano ang lasa niyan?

ENGLISH

Questions, Answers and Requests

1. I don't know.
2. Never mind.
3. It's up to you.
4. I'll do it.
5. Come here.
6. Please bring me a Pepsi.
7. Open the door.
8. Close the window.
9. Please wait a moment.
10. Would you come with me?
11. Who is your companion?
12. Do you know the mayor of that place?
13. I know him by sight.
14. What is his name?
15. What does it taste like?

MINANUBU

16. Wada a kadamdom.
Nalingawan kud.
17. Kona ku ogkasabutan.
18. Nokoy man seini?
19. Nokoy man sikan?
20. Nokoy man suja?
21. Hintawa man lapis sikan?
22. Kagan-u?
23. Hintawa man? to seini?
24. Hintawa to tag-iya to seini?
25. Andei man?
26. Nokoy man?/ Manya man?
27. Og-amonuhon man?
28. Nokoy no kona man?
29. Usaba kun to pig-ikagi nu.
30. Meyduon sinsilyu nu?
31. Apiki a.

BINISAYA

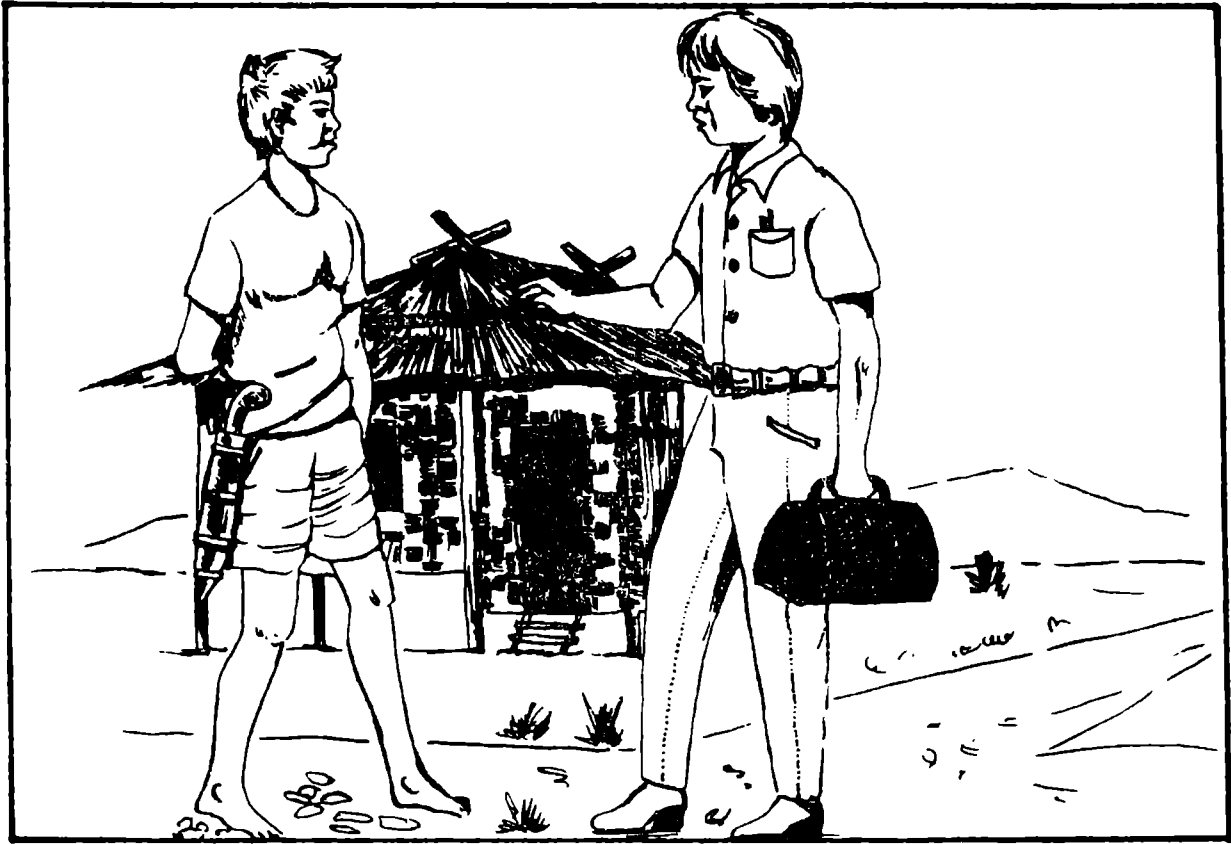
16. Wala ako mahinumdom.
Nahikalimtan ko na.
17. Dili ko masabtan.
18. Unsa ba kini?
19. Unsa ba kana?
20. Unsa ba kadto?
21. Kang kinsa na nga lapis?
22. Kanus-a?
23. Kinsa man?
24. Kinsay tag-iya ani?
25. Asa man?/Hain man?
26. Ngano man?
27. Unsaon man?
28. Nganong dili?
29. Usba kono ang imong gisulti.
30. Aduna ka bay sinsilyo?
31. Nagdali ako./Gadali ako.

FILIPINO

16. Hindi ko matandaan.
Nakalimutan ko na.
17. Hindi ko maunawaan.
18. Ano ito?
19. Ano iyan?
20. Ano iyon?
21. Kaninong lapis iyan?
22. Kailan?
23. Sino?
24. Sino ang may-ari nito?
25. Saan?/Nasaan?
26. Bakit?
27. Papaano?
28. Bakit hindi?
29. Pakiulit mo nga ang iyong sinabi.
30. May barya ka ba?
31. Nagmamadali ako.

ENGLISH

16. I can't remember.
I've forgotten.
17. I do not understand.
18. What is this?
19. What is that (further away)?
20. What is that (far away)?
21. Whose pencil is that?
22. When?
23. Who?
24. Whose is this?
25. Where?
26. Why?
27. How?
28. Why not?
29. Please repeat what you said.
30. Do you have change?
31. I'm in a hurry.

**Ko Bag-u Og-abut to Otow
To Pamilya**

MINANUBU

Ko Bag-u Og-abut to Otow

1. Taga-andei kow man?
2. Andei kow man ugpa kuntoon?
3. Andei kow pad man kapuun?
4. Nokoy man to igkatabang
ku iyu?
5. Migbisita a puli.
6. Bag-u ka pad abut?
7. Hoo, gabii a pad abut likat diya to
Butuan.
8. Pila man to idad nu?
9. Bujag/manigaon ad on.
10. Batan-on a pad.
11. Kagan-u man to birtdey nu?
12. Taga-La Paz koy.
13. Hintawa man to ngadan nu?
14. Nokoy to apilidu nu?
15. Nokoy nu man sikan otow?

BINISAYA

Kon Bag-u Moabot ang Tawo

1. Taga-asa man kamo?
2. Asa kamo nagpuyo karon?
3. Asa pa ba kamo gikan?
4. Unsa bay akong ika-alagad
kaninyo?
5. Namisita lang ako.
6. Karon ka lang ba miabot?
7. Oo. Kagahapon pa ako miabot
gikan sa Butuan.
8. Pila ba ang imong idad?
9. Tigulang na ko.
10. Batan-on pa ko.
11. Kanus-a ba ang imong bertdey?
12. Taga La Paz kami.
13. Kinsa ba ang ngalan mo?
14. Kinsa ba ang apelido mo?
15. Ig-unsang ba nimo kanang tawo?

FILIPINO

Kung May Bagong Dating

1. Taga saan po ba kayong talaga?
2. Saan kayo nakatira ngayon?
3. Saan kayo galing ngayon?
4. Ano ang maitutulong ko sa inyo?
5. Dumadalaw lang ako.
6. Kararating mo lang ba?
7. Oo. Kararating ko lang kahapon galing sa Butuan.
8. Ilan taon na po kayo?
9. Matanda na ako.
10. Bata pa ako.
11. Kailan ang birthday mo?
12. Taga La Paz kami.
13. Ano po ang pangalan ninyo?
14. Ano po ang apelyido ninyo?
15. Ano mo siya?

ENGLISH

When Someone Has Just Arrived

1. Where are you from?
2. Where are you staying now?
3. Where did you just come from?
4. What can I do for you?
5. I just came to visit.
6. Have you just arrived?
7. Yes, I just yesterday from Butuan.
8. How old are you?
9. I am old now.
10. I am still young.
11. When is your birthday?
12. We are from La Paz.
13. What is your first name?
14. What is your surname?
15. What relationship is that person to you?

MINANUBU**To Pamilya**

1. Buhi pad on to amoy nu?
2. Hoo, piru to inoy ku namatoy on to diya migyaboy no tuig.
3. Pila kow no migsusuun?
4. Wayu koy no migsusuun.
5. Sikuna/ikow to panganoy?
6. Kona, kimud a.
7. Pila on man to idad nu?
8. Meyduon on asawa/bana nu?
9. Meyduon on anak now?
10. Meyduon on. Lima on no buok to anak noy.
11. Daduwa to bohi dow tatoyu to yukos.

BINISAYA**Ang Pamilya**

1. Buhi pa ba ang imong amahan?
2. Oo, apan ang akong inahan namatay niadtong miaging tuig.
3. Pila mo ka managsoon?
4. Walo kami ka managsoon.
5. Ikaw ba ang kamagulangan?
6. Dili, ako ang kamanghuran.
7. Pila ba ang imong idad?
Pilay idad mo?
8. May asawa/bana ka na ba?
9. May anak na ba kamo?
10. Naa na. Lima na ka buok ang among anak.
11. Duha ang babaye ug tulo ang lalaki.

FILIPINO**Ang Pamilya**

1. Buhay pa ba ang tatay mo?
2. Oo, pero namatay na ang nanay ko noong isang taon.
3. Ilan kayong magkakapatid?
4. Walo kaming magkakapatid.
5. Ikaw ba ang panganay?
6. Hindi, ako ang bunso.
7. Ilan taon ka na?
8. May asawa po ba kayo?
9. May mga anak na ba kayo?
10. Oo, mayroon na kaming limang anak.
11. Dalawang babae at tatlong lalaki.

ENGLISH**The Family**

1. Is your father still living?
2. Yes, but my mother died last year.
3. How many brothers and sisters are there in your family?
4. There are eight of us children in the family.
5. Are you the oldest?
6. No, I am the youngest.
7. How old are you?
8. Are you married?
9. Do you have children?
10. Yes, we have five children.
11. Two girls and three boys.

MINANUBU

amoy
 inoy
 anak
 bana
 asawa
 bayu
 banahon
 asawahon

suun
 kimud/kinahadihan
 panganoy
 apu

apu
 anggam
 yagina/aja
 anakon
 katagsa

BINISAYA

amahan/papa
 inahan/mama
 anak
 bana
 asawa
 biyuda/biyudo
 pamanhonon
 pangasaw-onon

igsoon
 kamanghuran
 kamagulangan
 lolo/lola/apuhan

apo
 tiyo/uyoan
 tiya/iyaan
 pag-umangkon
 ig-agaw

FILIPINO

ama
 ina
 anak
 asawa
 asawa
 balo
 nobyo
 nobya

kapatid
 bunso
 panganay
 lolo/lola

apo
 tiyuhin/tiyo
 tiyahin/tiya
 pamangkin
 pinsan

ENGLISH

father
 mother
 son/daughter
 husband
 wife
 widow/widower
 fiancé
 fiancée

brother/sister
 youngest
 oldest
 grandfather/
 grandmother
 grandchild
 uncle
 aunt
 nephew/niece
 cousin

MINANUBU

ugangan/ugang
ugangan/ugang

bayaw
ipag
kasuunan
yagi/ajo
kuntra/kabyang

otow
yukos
bohi
bata
ulitau
daega

manigaon/bujag

BINISAYA

ugangan
binalaye/binayi

bayaw
bayaw
paryinte
higala
kaaway

tawo
lalaki
babaye
bata
ulitawo
dalaga

tigulang nga
lalaki/babaye

FILIPINO

biyenan
manugang

bayaw
hipag
mga kamag-anak
kaibigan
kaaway

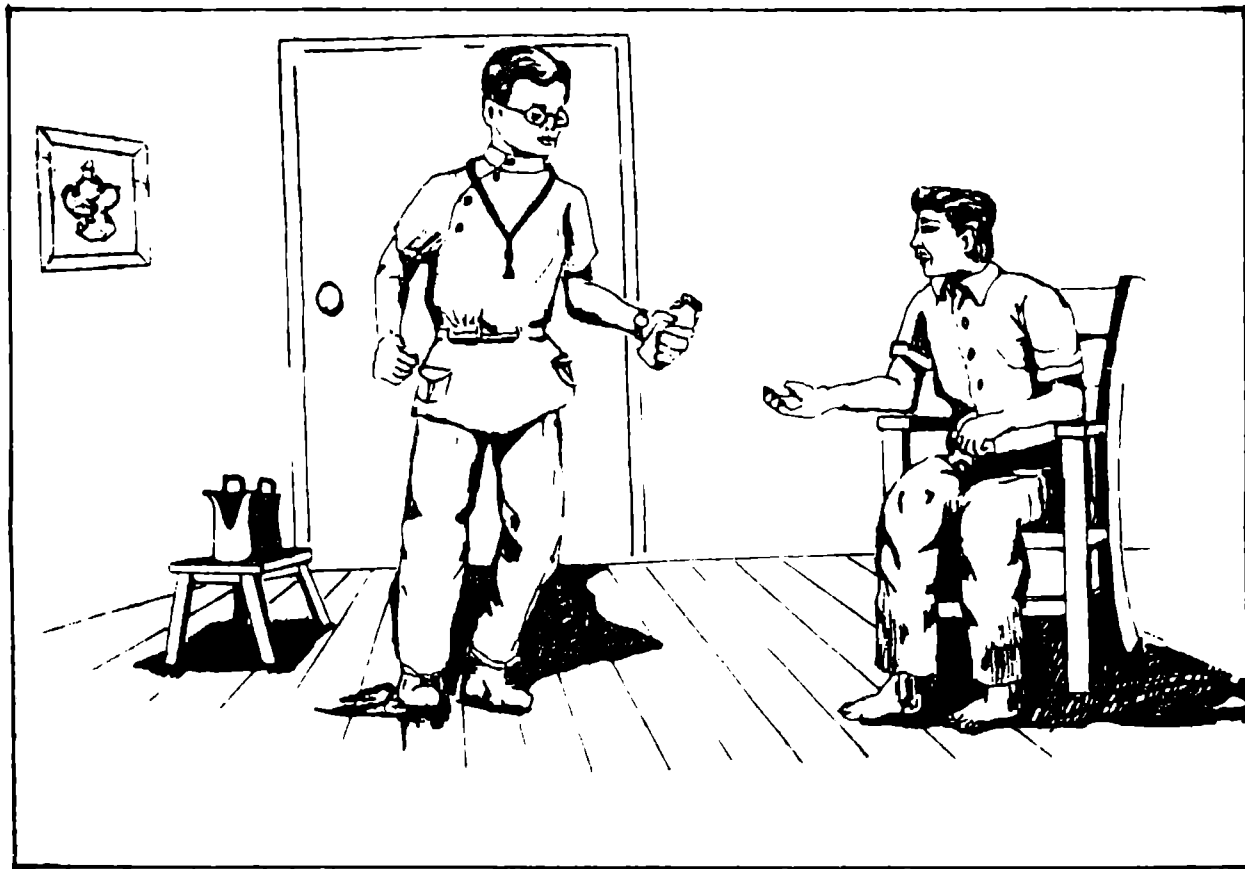
tao
lalaki
babae
bata
binata
dalaga

matandang
lalaki/babae

ENGLISH

parent-in-law
son-in-law/
daughter-in-law
brother-in-law
sister-in-law
relatives
friend
enemy

person
male
female
child
unmarried man
unmarried
woman
old man/woman

Ko Meyduon Ogkasakit

MINANUBU

Ko Meyduon Ogkasakit

1. Meyduon ogbation din.
2. Meyduon sakit din.
3. Paaha ka to duktur.
4. Andei a man ogpakakita to duktur?
5. Nokoy man to ogbation nu?
6. Masakit to uyu ku.
7. Miggisuka a ganina madukilom.
8. Pig-alipengan a dow pighingyow.
9. Pigheg a buwa.
10. Og-injiksyunan ku ikow.
11. Tumara seini tambae kada maugtu.
12. Pauli ka da kasem.

BINISAYA

Kon Dunay Magbalatian

1. Naay iyang gibati.
2. May sakit siya. Duna siyay sakit.
3. Pahiling sa doktor.
4. Asa ko makakita ug doktor?
5. Unsa ang gibati mo?
6. Sakit ang akong ulo.
7. Nagsuka ako kagabii.
8. Nalipong ako ug gihilantan.
9. Tingali duna akoy takig.
10. Ako kang indyeksyunan.
11. Imna kining tambal kada udto.
12. Balik ugma.

FILIPINO**Kapag Mayroong May Sakit**

1. Masama ang kaniyang pakiramdam.
2. May sakit siya.
3. Pumunta ka sa doktor/
manggagamot.
4. Saan ako makananap ng doktor/
manggagamot?
5. Ano ang mga nararamdaman mo?
6. Masakit ang ulo ko.
7. Nagsuka ako kagabi.
8. Nahihilo ako at may lagnat.
9. May malaria yata ako.
Baka may malaria ako.
10. Ilineksiyonan kita.
11. Inumin mo ang gamot na ito
tuwing tanghali.
12. Bumalik ka ulit bukas.

ENGLISH**When Someone is Sick**

1. He doesn't feel well.
2. He is sick.
3. Go to the doctor.
4. Where can I find a doctor?
5. What are your symptoms?
6. I have a headache.
7. I vomited last night.
8. I feel dizzy and have a fever.
9. I think I have malaria.
10. I will give you a shot.
11. Take this medicine every day
at noon.
12. Come back again tomorrow.

MINANUBU	BINISAYA	FILIPINO	ENGLISH
bakyawan/bokton	bukton	bisig	arm
talikudan	likod	likod	back
yawa	lawas	katawan	body
bokog	bukog	buto	bone
ba-ba	ba-ba	bunganga	mouth
dagaeha	dughan	dibdib	chest
talinga	dalunggan	tainga	ear
siku	siko	siko	elbow
mata	mata	mata	eye
bayhu	nawong	mukha	face
tudyu	tudlo	daliri	finger/toe
kobong	tiil	paa	foot
abi	ngabil	labi	lip
dila	dila	dila	tongue

MINANUBU	BINISAYA	FILIPINO	ENGLISH
ngipon	ngipon	ngipin	tooth
goja	agtang	noo	forehead
bubue	buhok	buhok	hair
boyad	kamot	kamay	hand
kasing-kasing/ pusu-pusu	kasing-kasing	puso	heart
ayob	tuhod	tuhod	knee
dudu	tutoy	suso	breast
suyu	kuko	kuko	fingernail/toenail
gotok	tiyan	tiyan	stomach
uyu	ulo	ulo	head
simud	ilong	ilong	nose
liog	liog	leeg	neck
hawakan	hawak	baywang	waist
puud	paa	hita	thigh

**Ko Og-anad to Duma no Inikagihan
Ko Ogpasuyat Diya to Yain no Banwa**

MINANUBU

Ko Og-anad to Duma no Inikagihan

1. Ogkaamu ka ogminanubu?
2. Ogpakasabut a to maintok di kona a ogpakaikagi.
3. Ogpakaikagi a to maintok.
4. Nokoy man to _____ to iyu no inikagihan?
5. Nakasabut ka to pig-ikagi ku?
6. Wada a makasabut.
7. Usaba kun.
8. Hinaja to kagi nu.
9. Marojow ka no ogminanubu.
10. Og-anad a pad to pagbinisaya.

BINISAYA

Kon Magtuon sa Uban nga mga Sinultihan

1. Mahibalo ka bang magminanobo?
2. Makasabut ako ug gamay apan dili ako makasulti.
3. Makasulti ako ug gamay.
4. Unsa ang _____ sa inyong sinultihan?
5. Nakasabot ka ba sa akong gisulti?
6. Wala ako makasabot.
7. Usba kono.
8. Hinaya ang imong pagsulti.
9. Maayo kang mominanobo.
10. Magtuon pa ako ug pagsulti sa Binisaya.

FILIPINO

Kung Magsaal ng Ibang Wika

1. Marunong ka bang magmanobo?
2. Nakakaintindi po ako ng kaunti ngunit hindi ako makapagsalita.
3. Nakakapagsalita ako ng kaunti.
4. Ano ang _____ sa inyong salita?
5. Naunawaan mo ba ang aking sinabi?
6. Hindi ko po naunawaan.
7. Pakiulit mo nga.
8. Magsalita ka ng marahan.
9. Mahusay kang magsalita ng Manobo.
10. Nag-aaral pa lamang akong magsalita ng Bisaya.

ENGLISH

When Learning Another Language

1. Do you know how to speak Manobo?
2. I understand a little but I don't know how to speak it.
3. I speak it a little.
4. How do you say _____ in your language?
5. Do you understand what I said?
6. I did not understand.
7. Please repeat that.
8. Speak more slowly.
9. You speak Manobo well.
10. I am still learning how to speak Visayan.

MINANUBU

Ko Ogpasuyat Diya to Yain no Banwa

1. Pabesa a naa to bulpin nu.
2. Ogpadae a to suyat diya to inoy ku.
3. Andei a man dapit og-uyug to seini suyat?
4. Permahi kani.
5. Daeha seini suyat diya to pus upis.
6. Pila man to bajad to pagpadaya to seini suyat?
7. Andei a man dapit ogpadaya to tiligrama?

BINISAYA

Kon Magpasulat Didto sa Lain nga Lugar

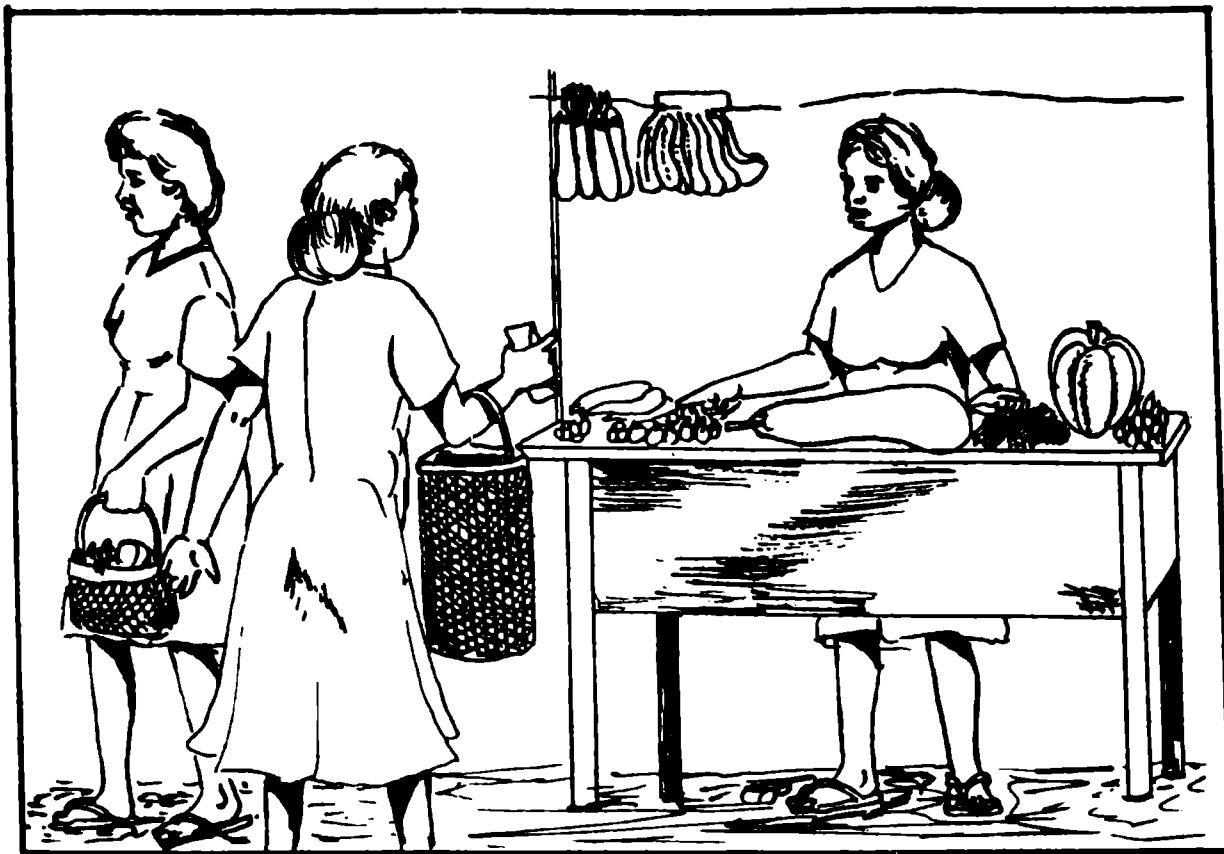
1. Pahulama usa ako sa imong bolpen.
2. Magpadala ako ug sulat sa akong inahan.
3. Asa ko dapit muhulog niining sulat?
4. Pirmahe dinhi.
5. Dalha kining sulat ngadto sa pos opis.
6. Pila ba ang bayad sa pagpadala niining sulat?
7. Asa ako magpadala ug telegrama?

FILIPINO**Pagsusulat sa Ibang Lugar**

1. Pahiram nga po ng bolpen ninyo sandali.
2. Magpapadala ako ng sulat sa nanay ko.
3. Saan ako puwedeng maghulog ng sulat?
4. Lumagda kayo rito.
5. Dalhin ninyo ang sulat na ito sa koreo.
6. Ilan kayang selyo ang sulat na ito?
7. Saan ako maaaring magpadala ng telegrama?

ENGLISH**When Writing to a Different Place**

1. May I borrow your pen for a moment?
2. I will send a letter to my mother.
3. Where do I go to send this letter?
4. Sign your name here.
5. Take this letter to the post office.
6. How much will it cost to send this letter?
7. Where can I send a telegram?

Ko Ogkoon Ki
Ko Ogboli Ki

MINANUBU**Ko Ogkoon Ki**

1. Pigbontas dow pig-uhaw a.
2. Ogkoon kid.
3. Pangoon kow. Kona kow ogkasikow.
4. Malami seini no pagkoon.
5. Dugang kow pad.
6. Ojow ad. Nahantoy ad.
7. Bagaji a kun to wohig.

BINISAYA**Kon Magkaon Kita**

1. Gigutom ako ug giuhaw.
2. Mangaon na kita.
3. Kaon kamo ug maayo. Ayaw kaulaw.
4. Lamian kini nga pagkaon.
5. Pagdugang kamo.
6. Dili na ako. Busog na ako.
7. Palihug tagai ako ug tubig.

FILIPINO**Kung Kumakain**

1. Nagugutom ako at nauuhaw.
2. Kumain na tayo.
3. Kumain kayong mabuti. Huwag kayong mahihiya.
4. Masarap ang pagkaing ito.
5. Kumuha pa kayo.
6. Ayaw ko na. Busog na ako.
7. Pahingi nga po ng tubig.

ENGLISH**When We Eat**

1. I am hungry and thirsty.
2. Let's eat now.
3. Eat well. Don't be shy.
4. This food is delicious.
5. Take some more.
6. I've had enough. I'm full.
7. Please give me a drink of water.

MINANUBU

margusu
 dabung
 pusu to saging
 sitaw
 mungqus
 makalibri
 batad
 berhinas
 ahus
 yuy-a
 sibuyas
 katumbae
 upu
 kobasae
 kamuti

 kamatis
 saging
 niyug
 suruon
 bajabas

BINISAYA

ampalaya
 dabong
 puso sa saging
 batung
 monggo
 kamoteng kahoy
 mais
 talong
 ahus
 luy-a
 sibuyas
 sili nga halang
 upo
 kalabasa
 kamote

 kamatis
 saging
 lubi
 butong
 bayabas

FILIPINO

ampalaya
 labong
 puso ng saging
 sitao
 monggo/balatong
 kamoteng kahoy
 mais
 talong
 bawang
 luya
 sibuyas
 siling pula
 upo
 kalabasa
 kamote/kamoteng
 baging
 kamatis
 saging
 niyog
 buko
 bayabas

ENGLISH

bitter gourd
 bamboo shoots
 banana blossoms
 long beans
 mongo beans
 cassava
 corn
 eggplant
 garlic
 ginger
 onion
 hot pepper
 white squash
 yellow squash
 sweet potato

 tomato
 banana
 coconut
 young coconut
 guava

MINANUBU

agridulsi
 nangka
 mangga
 kapajas
 pinya
 bounon
 karni to baka
 manuk
 bolad/daing
 isda
 itik
 patu
 karni to babuy
 atoyug
 kapi
 tsa
 gatas
 asin
 asukar/kamay

BINISAYA

limonsito
 nangka
 mangga
 kapayas
 pinya
 baungon
 karne sa baka
 manok
 bulad
 isda
 itik
 pato
 karne sa baboy
 itlog
 kape
 tsa
 gatas
 asin
 asukar/kamay

FILIPINO

kalamansi
 nangka
 mangga
 papaya
 pinya
 suha
 karning baka
 manok
 daing
 isda
 itik
 pato
 karning baboy
 itlog
 kape
 tsa/tsaa
 gatas
 asin
 asukal

ENGLISH

kalamansi
 jackfruit
 mango
 papaya
 pineapple
 pomelo
 beef
 chicken
 dried fish
 fish
 duck
 duck
 pork
 egg
 coffee
 tea
 milk
 salt
 sugar

MINANUBU

Ko Ogboli Ki

1. Tag-pila man to mitrus seini panapton now?
2. Mahal hilabi!
Kona ogkahangyu?
3. Baratu on.
4. Pila man to gustu nu?
5. Pila no ka-mitrus to ogpuduton nu?
6. Igkabogoy nu seini to bayinti-singku no ka-pisus?
7. Ogboli a to basket.
8. Hintawa man to mighinang?
9. Kanay. Pigbinoyad ku to paghinang.
10. Andei ka man makaanad to paghinang to basket?
11. Pig-anad a to inoy ku.

BINISAYA

Kon Magpalit Kita

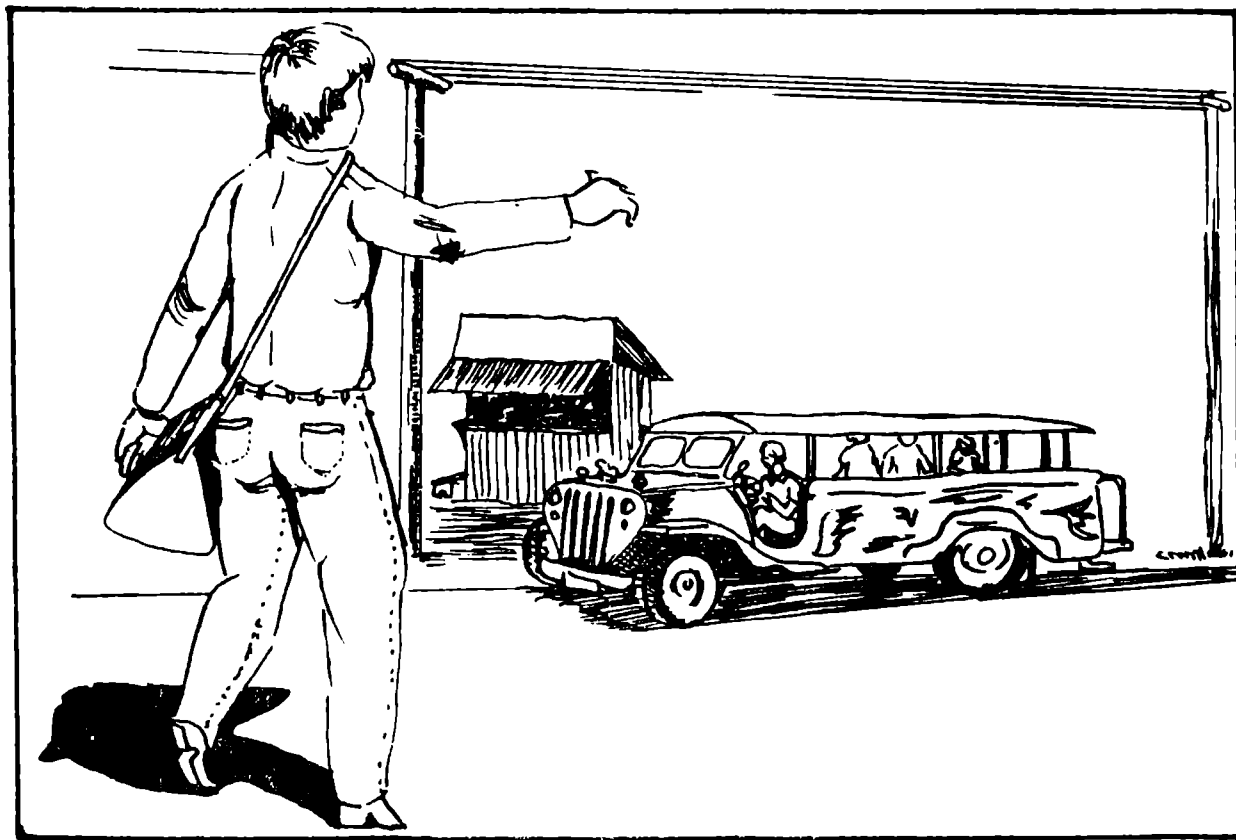
1. Tagpila ang metro niining inyong tela/panapton?
2. Mahal kaayo!
Dili mahangyo?
3. Barato na.
4. Pila ba ang imong gusto?
5. Pila ka metros ang imong kuhaon?
6. Ikahatag mo ba sa bayenti-singko pisos?
7. Magpalit ako sa basket.
8. Kinsay nagbuhat?
9. Ako. Gikinamot ko ang paghimo.
10. Diin ka makakat-on sa pagbuhat ug basket?
11. Gitudloan ako sa akong inahan.

FILIPINO**Sa Pamilihan**

1. Magkano ang metro ng telang ito?
2. Ang mahal naman!
Maaari bang tumawad?
3. Napakamura na ito.
4. Magkano ang gusto mo?
5. Ilang metro ang kukunin mo?
6. Ibibigay mo ba ng bente-singko pesos?
7. Bibili ako ng basket.
8. Sino ang gumawa niyan?
9. Ako po. Gawa po ito sa kamay.
10. Saan ka natutong gumawa ng basket?
11. Tinuruan po ako ng nanay ko.

ENGLISH**When We Go Shopping**

1. How much a meter is this cloth?
2. How expensive!
Could I have a discount?
3. It's very inexpensive as it is.
4. How much would you want to pay for it?
5. How many meters will you get?
6. Can you give it for twenty-five pesos?
7. I will buy a basket.
8. Who made it?
9. I made it myself. It's handmade.
10. Where did you learn how to make baskets?
11. My mother taught me.

**Ko Ogpanow Ki
Ko Meyduon Otow no Wada Kataga to Ogbajaan
To Timpu
Ko Meyduon Ig-usip Ta**

MINANUBU**Ko Ogpanow Ki**

1. Kanay on lang to ogdaya.
2. Ajaw on lang. Meyduon on ogdaya.
3. Bilina sikan su kanay on to ogdaya.
4. Pila man to igpabajad nu to seini tibo?
5. Atu, kamahal! Kuwtru pisus on lang.
6. Og-andiya kow to Davao?
7. Hoo, nokoy man to ogsakajan noy pailing diya?
8. Sakoy kow to sikan jip.
9. Sunud kow puli kanay.
10. Andei man to sakajan pailing diya to Butuan?

BINISAYA**Kon Maglakaw Kita**

1. Ako na lang ang magdala.
2. Ayaw na lang. Naa nay modala.
3. Ibilin kana kay ako ang magdala.
4. Pila ang imong ipabayad niining tanan?
5. Mahal kaayo! Kwatro pesos na lang.
6. Moadto ba kamo sa Davao?
7. Oo, unsay among sakyan paingon didto?
8. Sakay kamo nianang dyip.
9. Sunod lang mo nako/kanako.
10. Asa ang sakyanan paingon sa Butuan?

FILIPINO**Kung Nagbibiyaha**

1. Ako na lang ang magdadala.
2. Huwag na. May magdadala na.
3. Iwan mo at ako na ang magdadala.
4. Magkano ang sisingilin mo sa lahat ng ito?
5. Ang mahal naman. Apat na piso na lang.
6. Pupunta ba kayo sa Davao?
7. Oo, ano ang aming sasakyan pupunta roon?
8. Sumakay kayo sa dyip na iyan.
9. Sumunod kayo sa akin.
10. Saan ang sakayan patungo sa Butuan?

ENGLISH**When We Travel**

1. I will carry it.
2. Never mind. Someone is carrying it already.
3. Leave it and I will carry it.
4. How much will you charge for all of this?
5. That's too much! I will give you four pesos only.
6. Are you going to Davao?
7. Yes, what do we take to get there?
8. You take that jeep.
9. Just follow me.
10. Where do I get a ride to Butuan?

MINANUBU

11. Man-u to kayugoy pailing diya to Tagum?
12. Mgo tatoyu no uras.
13. Marojow buwa ko ogbabaaw ki?
14. Andei kow man oghaw-as?
15. Ogduma kow?
16. Sakoy on lang. Igbotang ku duon to babow to jip sikan karga now.
17. Pila to pliti ku apil sikan karga ku?
18. Duon a oghaw-as to merkadu.

BINISAYA

11. Unsa kadugay ang paingon sa Tagum?
12. Mga tulo ka oras.
13. Maayo siguro nga magbalon kita?
14. Asa ba kamo manaog?
15. Mouban ba kamo?
16. Sakay na lang. Ibutang nako sa taas sa dyip ang inyong karga.
17. Pila ang akong plete ug sa akong karga?
18. Diha ako manaog sa merkado.

FILIPINO

11. Gaano katagal ang biyahe papunta sa Tagum?
12. Mga tatlong oras siguro.
13. Mabuti siguro kung magbaon tayo?
14. Saan kayo bababa?
15. Sasama ba kayo?
16. Sakay na. Ilalagay ko ang kargada ninyo sa ibabaw ng dyip.
17. Magkano ang aking pasahe pati kargada?
18. Bababa ako sa palengke.

ENGLISH

11. How long is the trip to Tagum?
12. About three hours.
13. Should we take something to eat on the way?
14. Where will you get off?
15. Are you coming along?
16. Get on. I will put your cargo on top of the jeep.
17. How much is the fare for myself and my cargo?
18. I'll get off at the market.

MINANUBU

Ko Meyduon Otow no Wada Kataga to Ogbajaan

1. Payahus kow lang.
2. Pakalintuu kow pag-abut now duon to iskina.
3. Pakawaya kow pagyaboy now duon to dihipag to tulay.
4. Andei to amoy dow inoy nu?
5. To amoy ku diya to diatas di to inoy ku duon to solib.
6. Sikan bayoy duon to dibayuy to simbahan, bayoy to anggam ku.
7. Sakoy kow.
8. Haw-as kow.
9. Honong duon to likuanan.
10. Oghaw-as a kani.

BINISAYA

Kon Dunay Tawo nga Wala Mahibalo sa Agian

1. Lahus lang mo.
2. Patuo kamo pag-abot ninyo sa kanto/iskina.
3. Pawala kamo sa paglapas ninyo sa pikas sa tulay.
4. Hain ang imong amahan ug inahan?
5. Ang akong papa anaa sa taas apan si mama naa sa silong.
6. Ang balay nga luyo sa simbahan iya sa akong uyoan/tiyo.
7. Sakay kamo.
8. Kanaog kamo.
9. Honong sa likuanan.
10. Manaog ako dinhi.

FILIPINO**Kung Mayroong Tao Hindi Alam ang Daanan**

1. Dumiretso lang ho kayo.
2. Kumanan kayo sa kanto.
3. Kumaliwa kayo pagkalampas ng tulay.
4. Nasaan ang tatay at nanay mo?
5. Ang tatay ay nasa itaas, ang nanay ko naman ay nasa ibaba.
6. Ang bahay sa likod ng simbahan ay sa tiyo ko.
7. Sumakay kayo.
8. Bumaba kayo.
9. Para ho sa kanto.
10. Bababa na ako rito.

ENGLISH**When Someone Doesn't Know the Way**

1. Go straight ahead.
2. Turn right at the corner.
3. Turn left after the bridge.
4. Where are your father and mother?
5. My father is upstairs but my mother is downstairs.
6. The house behind the church is my uncle's.
7. Get on.
8. Get off.
9. Stop at the corner.
10. I'll get off here.

MINANUBU**To Timpu**

1. Marojow su wada udan.
2. Mapasu hilabi su guyabung man kuntoon.
3. Mahagsi hilabi.
4. Makaemag hilabi su meyduon bagju diya to dagat.
5. Mabagsak to dayan su amihan.

6. Maagbot to udan gabii.
7. Nakabuyat a gabii madukilom tongod to yugung.
8. Mapasu diya to Butuan di mahagsi dini.

BINISAYA**Ang Panahon**

1. Maayo kay wala mag-ulan.
2. Alimoot kaayo kay ting-init man karon.
3. Matugnaw kaayo.
4. Mahangin kaayo tungod kay may bagyo sa dagat.
5. Lapok ang dalan kay ting-ulan.

6. Kusog ang ulan kagahapon.
7. Nakamata ako kagabii tungod sa dalugdog.
8. Mainit sa Butuan apan tugnaw dinhi.

FILIPINO**Ang Panahon**

1. Mabuti at hindi na umuulan.
2. Napakainit dahil tag-init na.
3. Masyadong malamig.
4. Mahangin dahil may bagyo sa dagat.
5. Maputik ang daan dahil tag-ulan.
6. Umulan ng napakalakas kahapon.
7. Nagising ako dahil sa kulog kagabi.
8. Mainit sa Butuan pero maginaw dito.

ENGLISH**The Weather**

1. It's good that it's not raining.
2. It is very hot because it's dry season now.
3. It is very cold.
4. It is very windy because there is a typhoon at sea.
5. The road is muddy because it's rainy season.
6. It rained very hard yesterday.
7. The thunder woke me up last night.
8. It is hot in Butuan but it is cool here.

MINANUBU

yangit
 panganud/
 kibey
 baengow
 bituon
 buyan
 sogá
 aedow
 madukilom

pasak
 dangguy
 bagsak
 abug
 batu
 bubungan
 pilang

CEBUANO

langit
 panganod/
 dag-um
 balangaw
 bituon
 bulan
 adlaw
 adlaw
 gabii

yuta
 balas
 lapuk
 abug
 bato
 bukid
 langub

FILIPINO

langit
 ulap
 bahaghari
 bituin
 buwan
 araw
 araw
 gabi

lupa
 buhangin
 putik
 alikabok
 bato
 bundok
 kuweba

ENGLISH

sky
 cloud

rainbow
 star
 moon
 sun
 day
 night

land/earth
 sand
 mud
 dust
 rock/stone
 mountain/hill
 cave

MINANUBU

guyangan
 wohig
 tubud
 ayug
 sapa
 danow
 dagat
 sigoy, goob

udan
 kaemag
 bagju
 yugung
 kilat
 kaju
 bagnet
 buyak

CEBUANO

lasang
 tubig
 tubud
 suba
 sapa
 danaw
 dagat
 baha

ulan
 hangin
 bagyu
 dalugdog
 kilat
 kahoy
 sagbot
 bulak

FILIPINO

gubat
 tubig
 bukal
 ilog
 sapa
 lawa
 dagat
 baha

ulan
 hangin
 bagyo
 kulog
 kidlat
 punong-kahoy
 damo
 bulaklak

ENGLISH

forest
 water
 spring
 river
 stream
 lake
 ocean/sea
 flood

rain
 wind
 typhoon
 thunder
 lightning
 tree
 grass/weed
 flower

MINANUBU**Ko Meyduon Ig-usip Ta**

1. Ogkahimu ko mangusip a?
2. Andei a ogpakaboli to libru?
3. Andei a ogpakapatul-id to rilu?

4. Andei man to meyduon dentis?
5. Andei man ogbolihon to tikit to barku?
6. Andei man dapit to dayan pailing diya to merkadu?
7. Andei man dapit to marojow no koonanan?
8. Madiyu pad on pailing diya to Davao?

BINISAYA**Kon Dunay Atong Pangutana**

1. Mahimo ba nga mangutana?
2. Asa ako makapalit ug libro?
3. Asa ako magpaayo sa relo?

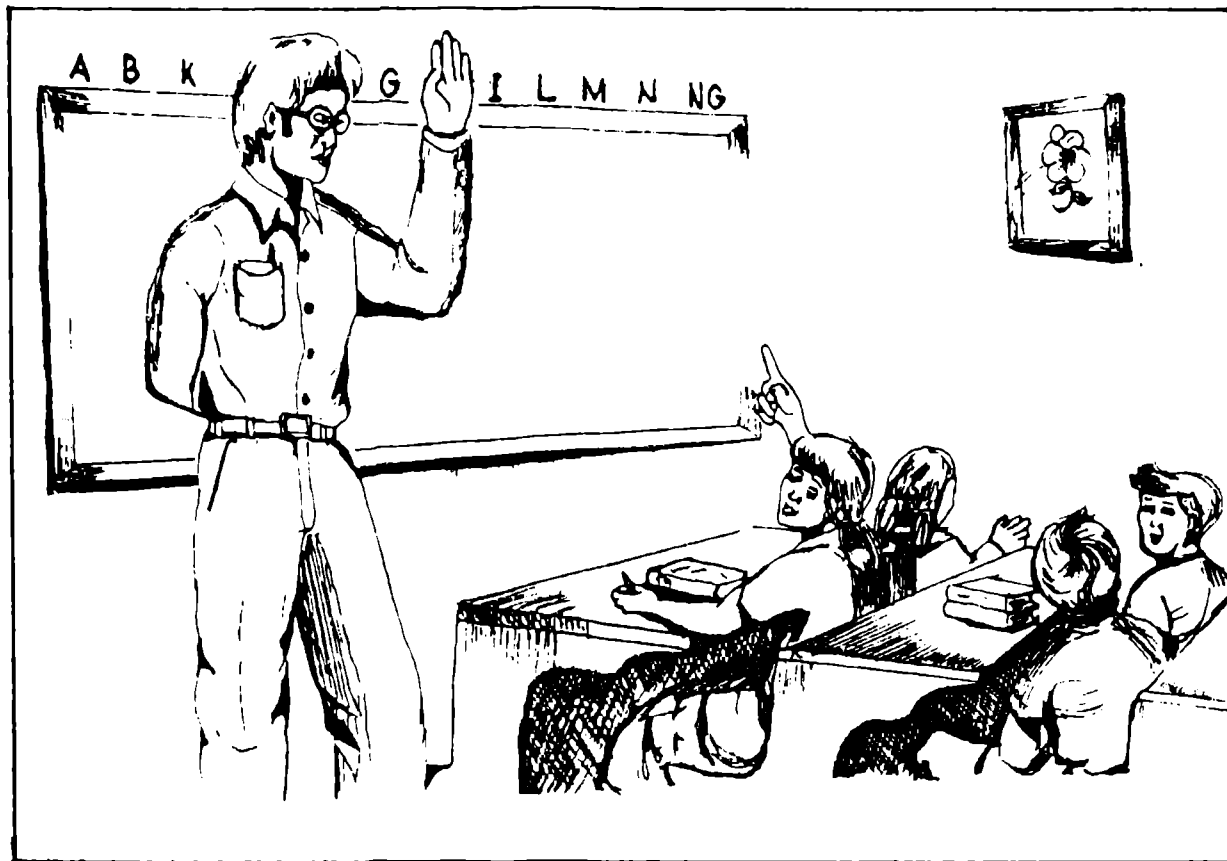
4. Asa ba dapit ang dentista?
5. Asa man magpalit ug tiket sa bapor?
6. Asa dapit ang dalan paingon sa merkado?
7. Asa dapit ang maayong kan-anan?
8. Layo pa ba paingon sa Davao?

FILIPINO**Kapag Magtatanong**

1. Puwede ho ba akong magtanong?
2. Saan ako makakabili ng libro?
3. Saan maaaring magpakumpuni ng relo?
4. Saan mayroon dentista?
5. Saan makakabili ng tiket sa bapor?
6. Saan ang papuntang palengke?
7. Saan mayroon mabuting restaurant?
8. Mas malayo pa ba sa Davao?

ENGLISH**When We Ask a Question**

1. May I ask a question?
2. Where can I buy a book?
3. Where can I get a watch repaired?
4. Where is a dentist?
5. Where can I buy a ship ticket?
6. Which is the way to the market?
7. Where is a good restaurant?
8. Is it much further to Davao?

**Ko Meyduon Ogpang-anad
Mgo Mananap dow Kamamang-mamangan
Ko Ogpanguma Ki**

MINANUBU**Ko Meyduon Ogpang-anad**

1. Paminog kow naa.
2. Dejava to pagpaminog.
3. Tabaka to mgo usip.
4. Usabi anadi.
5. Tindog.
6. Ingkud.
7. Ipatikang to boyad now ko namaanan now to tabak.
8. Agboti. Kona noy ikow ogdinogon.
9. marojow
10. ogkaamu
11. hustu
12. sajop
13. hoo
14. kona

BINISAYA**Kon Dunay Magpanudlo**

1. Paminaw usa kamo.
2. Paminaw ug maayo.
3. Tubaga ang mga pangutana.
4. Tun-i pag-usab.
5. Tindog.
6. Lingkod.
7. Ipataas ang inyong kamot kon mahibaloan ninyo ang tubag.
8. Kusga. Dili ka namo madungog.
9. maayo
10. mahibalo
11. husto
12. sayop
13. oo
14. dili

FILIPINO**Kapag May Nagtuturo**

1. Makinig muna kayo.
2. Makinig kayong mabuti.
3. Sagutin ninyo ang mga tanong.
4. Pag-aralan ninyo itong muli.
5. Tumayo kayo.
6. Maupo kayo.
7. Itaas ninyo ang inyong kamay kung alam ninyo ang sagot.
8. Lakasan mo. Hindi ka namin marinig.
9. mabuti
10. magaling
11. tama
12. mali
13. oo
14. hindi

ENGLISH**When Someone is Teaching**

1. Listen first.
2. Listen carefully.
3. Answer the questions.
4. Study it again.
5. Stand up.
6. Sit down.
7. Raise your hand if you know the answer.
8. Speak louder. We can't hear you.
9. good
10. smart
11. right
12. wrong
13. yes
14. no

MINANUBU	CEBUANO	FILIPINO	ENGLISH
Mgo Mananap dow Kamamang- mamangan	Mga Dagko ug Gagmayng Mananap	Mga Hayop	Animals
kabaw/kaebow/ karabaw	kabaw	kalabaw	carabao
piya	iring	pusa	cat
unsuy	piso	sisiw	chick
manuk	manok	manok	chicken
baka	baka	baka	cow
buaja	buaya	buwaya	crocodile
kanding	kanding	kambing	goat
usa	usa	usa	deer
idu	iru	aso	dog
ambak	baki	palaka	frog
bita-bita	bita-bita	uluulu	tadpole
gansa	gansa	gansa	goose
umagak/mangunsuy	himungaan/inayan	inahing manuk	hen
kabaju	kabayo	kabayo	horse
tiki	tiki	butiki	house lizard
ambow	ilaga	daga	mouse/rat
amu	unggoy	unggoy/matsing	monkey

MINANUBU

hayas/uyod
bauu/danata
hurnigas
kaba-kaba

tapilak
ampae/ipos
banag
aninipot

hapow
yangow
tesik
kutu
tagnok
jawa-jawa
anoy
kayog

CEBUANO

bitin/halas
bauu/pawikan
hulmigas
alibangbang/
kaba-kaba
aluhipan/ohipan
uk-ok
alindanaw
aninipot

bunhok
langaw
tipaklong
kuto
lamok
gagamba
anay
uod/bulati worm

FILIPINO

ahas
pagong
langgam
paruparo

alupihan
ipis
tutubi
alitaptap

hanip
langaw
tipaklong
kuto
lamok
gagamba
anay
uod/bulati

ENGLISH

snake
turtle
ant
butterfly/moth

centipede
cockroach
dragonfly
firefly

chicken flea
fly
grasshopper
louse
mosquito
spider
termite
worm

MINANUBU**Ko Ogpanguma Ki**

1. Ogpangamuti a gaja.
2. Ko magangu on, ogsangabon ta sikan uma no bag-u ta gayasi.
3. Ogdaruhon ku to uma ku kuntoon.
4. Mahaewoy ogkarason to daruhan ko bag-u udana.
5. Ko muudan, og-odok a to humoy.
6. Madogi on to pagkoon ta ko muani kid to humoy ta.
7. Oggunason ta seini humoy su ogboyadon ta kasem.
8. Pabesa a to yosung nu dow aehu su ogbaju a to humoy ku.
9. Puduta naa to ligu dow tahopi seini humoy.
10. Ogtudak ki to batad diya to didaja kuntoon.
11. Migrojow to mgo tanom nu.

BINISAYA**Kon Manguma Kita**

1. Mangamuti ako unya.
2. Kon mauga na, atong sunugon ang uma nga bag-u nato lampasi.
3. Akong daruhun ang akong uma karon.
4. Masayon karason ang daruhan kon bag-u ulanon.
5. Kon muulan, magpugas ako sa humay.
6. Daghan na ang pagkaon nato kon muani na kita sa humay nato.
7. Atong giukon kining humay kay bularon nato ugma.
8. Pahulama ako sa lusong mo ug alhu aron malubuk nako ang akong humay.
9. Palihog kuhaa ang nigu ug taphi kining humay.
10. Magpugas kita sa mais didto sa ilaya karon.
11. Nag-ayo ang imong mga tanom.

FILIPINO

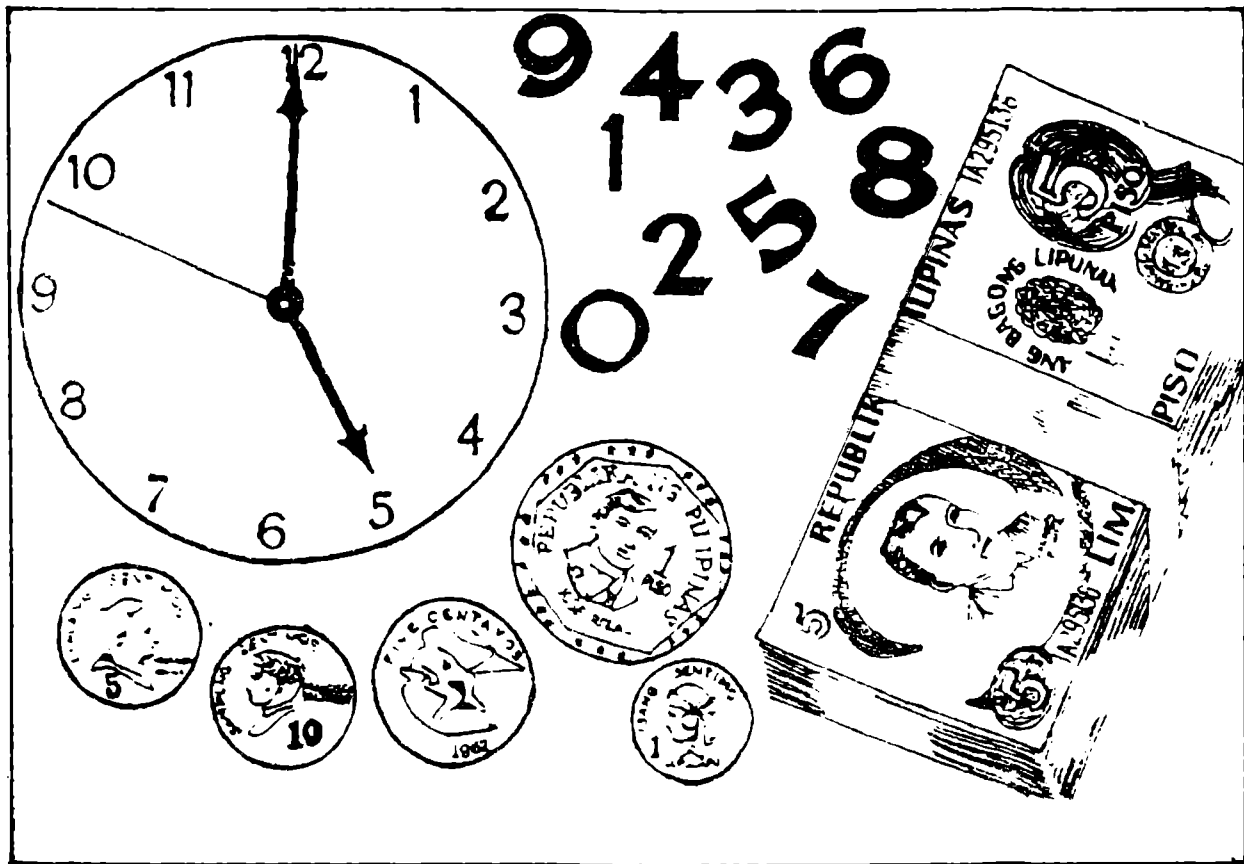
Kapag Tayo'y Magsaka

1. Maghuhukay ako ng kamote mamaya.
2. Kapag tuyo, lilinganin natin ang bukid na sinunog natin.
3. Aararuhin ko na ang aking bukid.
4. Madaling suyurin ang bukid kung kauulan pa lang.
5. Pag-umulan, magtatanim ako ng palay.
6. Marami tayong pagkain sa sandaling anihin natin ang ating palay.
7. Giikin na natin itong palay para maibilad na natin bukas.
8. Pahiramín mo nga ako ng iyong lusong at halo upang mabayo ko na ang aking palay.
9. Pakikuha nga ng bilao at taphan mo itong bigas.
10. Magtanim tayo ng mais sa dakong itaas ng ilog.
11. Napakalusog ng mga tanim mo.

ENGLISH

When We Farm

1. I will dig camotes later.
2. After it dries, we will burn the field we have just cleared.
3. I will plow my field now.
4. It is easy to harrow a field if it has just rained.
5. If it rains, I will plant rice.
6. We will have plenty of food when we harvest our rice.
7. Let's thresh this rice so we can dry it tomorrow.
8. Lend me your mortar and pestle so I can pound my rice.
9. Please get the winnowing basket and winnow this rice.
10. Let's plant corn upriver today.
11. Your plants are very healthy.

**To Uras dow Aedow
Og-ihap Ki
Saepi**

MINANUBU**To Uras dow Aedow**

1. Kagan-u ogsugud to miting?

2. Alas jis to masem.
Ala una to mahapun.
Alas sais i midya to
kadukiloman.

3. Mayugoy pad hilabi?

4. Nokoy on to uras?

5. Nahudi kow on.

Duminggu

Lunis

Martis

Merkules

Huybis

Bernis

Sabadu

BINISAYA**Ang Oras ug Adlaw**

1. Kanus-a magsugod ang miting?

2. Alas diyas sa buntag.
Ala una sa hapon.
Alas sais i medya sa gabii.

3. Madugay pa ba kaayo?

4. Unsang orasa na?

5. Ulahi na kamo.

Domingo

Lunes

Martes

Miyerkoles

Huebes

Biyernes

Sabado

FILIPINO**Oras at Araw**

1. Anong oras magsisimula ang pulong?
2. Alas diyos ng umaga.
Ala una ng hapon.
Alas sais medya ng gabi.
3. Matatagalan pa ba?
4. Anong oras na?
5. Huli na kayo.

Linggo

Lunes

Martes

Miyerkoles

Huwebes

Biyernes

Sabado

ENGLISH**Time and Days**

1. What time does the meeting start?
2. At ten in the morning.
At one in the afternoon.
At six-thirty in the evening.
3. Will it be a long time yet?
4. What time is it now?
5. You're late.

Sunday

Monday

Tuesday

Wednesday

Thursday

Friday

Saturday

MINANUBU

1. aedow; madukilom
2. kuntoon no aedow; kuntoon no madukilom
3. gabii; ganina madukilom
4. kasem; kasem madukilom
5. gabii songo aedow
6. gabii songo kadukiloman
7. gabii mahapun
8. pagkasakyop
9. pagdigyom
10. tonga to kadukiloman
11. kaadlawon
12. masem
13. maugtu/maudtu
14. mahapun
15. pagsayop to sogá

BINISAYA

1. adlaw; gabii
2. karong adlaw; karong gabii
3. kagahapon; kagabii
4. ugma; ugma sa gabii
5. niadtong usa ka adlaw
6. niadtong usa ka gabii
7. kagahapon sa hapon
8. pag-ilog sa kangitngit ug kahayag
9. pagkangit-ngit
10. tungang gabii
11. kaadlawon
12. buntag
13. udto
14. hapon
15. pagsalop sa adlaw

FILIPINO

1. araw; gabi
2. ngayon; mamayang gabi

3. kahapon; kagabi
4. bukas; bukas ng gabi
5. kamakalawa
6. kamakalawa ng gabi
7. kahapon ng hapon
8. agaw-dilim
9. pagkalipas ng dilim
10. hating-gabi
11. madaling araw
12. umaga
13. tanghali
14. hapon
15. paglubog ng araw

ENGLISH

1. day; night
2. today; tonight

3. yesterday; last night
4. tomorrow; tomorrow night
5. day before yesterday
6. night before last
7. yesterday afternoon
8. twilight
9. after dark
10. midnight
11. before dawn
12. morning
13. noon
14. afternoon/evening
15. sunset

MINANUBU

1. ganina
2. kuntoon masem
3. kuntoon mahapun
4. kuntoon
5. gaygaja
6. songo aedow
7. songo simana
8. songo buyan
9. songo tuig
10. aedow
11. madukilom
12. mey da aedow
13. aedow-aedow/kada aedow
14. to diya migyaboy no tuig
15. kuntoon no tuig
16. suja ogsunu no tuig

BINISAYA

1. kaganina
2. karong buntag
3. karong hapon
4. karon
5. unya
6. usa ka adlaw
7. usa ka simana
8. usa ka bulan
9. usa ka tuig
10. adlaw
11. gabii
12. may adlaw ra
13. adlaw-adlaw/kada adlaw
14. sa miaging tuig
15. karong tuiga
16. sa sunod nga tuig

FILIPINO

1. kanina
2. ngayon umaga
3. ngayon hapon
4. ngayon
5. mamaya
6. isang buong araw
7. isang linggo
8. isang buwan
9. isang taon
10. araw
11. gabi
12. balang-araw
13. araw-araw
14. nakaraan taon
15. ngayong taong ito
16. sa susunod na taon

ENGLISH

1. earlier today
2. this morning
3. this afternoon
4. now
5. later
6. one day
7. one week
8. one month
9. one year
10. daytime
11. nighttime
12. someday
13. every day
14. last year
15. this year
16. next year

MINANUBU

Og-ihap Ki
 isa
 duwa/daduwa
 toyu/tatoyu
 upat
 lima
 onom
 pitu
 wayu
 siam
 sampuyu
 kaewaan
 katluan
 kap-atan
 kalim-an
 kan-oman
 kapituan
 kawayuan
 kasiaman
 songo gatus
 songo libu

BINISAYA

Mag-ihap Kita
 usa
 duha
 tulo
 upat
 lima
 unom
 pitu
 walo
 siyam
 napulo
 kaluhaan
 katloan
 kap-atan
 kalim-an
 kan-uman
 kapitoan
 kawaloan
 kasiyaman
 usa ka gatos
 usa ka libo

FILIPINO

Magbilang Tayo
 isa
 dalawa
 tatlo
 apat
 lima
 anim
 pitu
 walo
 siyam
 sampu
 dalawampu
 tatlumpu
 apatnapu
 limampu
 animnapu
 pitumpu
 walumpu
 siyamnapu
 isang daan
 isang libo

ENGLISH

Let's Count
 one
 two
 three
 four
 five
 six
 seven
 eight
 nine
 ten
 twenty
 thirty
 forty
 fifty
 sixty
 seventy
 eighty
 ninety
 one hundred
 one thousand

MINANUBU	BINISAYA	FILIPINO	ENGLISH
una	primero	una	first
ikaduwa	ikaduha	ikalawa	second
ikatoyu	ikatulo	ikatlo	third
ikaupat	ikaupat	ikaapat	fourth
kasaboka	makausa	minsán	once
kadaduwa	kaduha	dalawang beses/ dalawang ulit	twice/two times
katatoyu	katulo	tatlong beses/ tatlong ulit	three times
kaupat	kaupat	apat na beses/ apat na ulit	four times
kalima	kalima	limang beses/ limang ulit	five times
usahay	usahay	pagkaminsan/ paminsan- minsán	sometimes
kasagaran	kasagaran	karaniwan	usually
kanunoy	kanunay	palagi/malimit	always

MNANUBU**Saepi**

bayinti-singku

sintabus

singkuwinta

sintabus

pisu

dus pisus

unu singkuwinta

singku pisus

jis pisus

kiniyintus

dus mil

mamisus

tag-bayinti-sinku

tatoyu no buuk to

pisu

tag-tris pisus

BINISAYA**Salapi**

bayente-singko

sentabos

singkuwenta

sentabos

piso

dos pisos

uno singkuwenta

singko pisos

diyes pisos

kenientos

dos mil

mamisus

tag bayenti-

singko

tulo ang piso

tag tres pisos

FILIPINO**Pera**

bente-singko

sentimos

singkwenta

sentimos

piso

dalawang piso

uno singkuwenta

limang piso

sampung piso

limang daan

dalawang

libo/dos mil

mamiso/tigpipiso

tigbebente-singko

tatlo piso

tigtatatlong piso

ENGLISH**Money**

twenty five

centavos

fifty centavos

one peso

two pesos

one peso and
fifty centavos

five pesos

ten pesos

five hundred

two thousand

one peso each

twenty-five each

three for one

peso

three pesos each